

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ο Παυλόπουλος καταφέρνει να διατηρήσει το ενδιαφέρον του αναγνώστη δημιουργώντας στο έργο του μυστηριακή ατμόσφαιρα. Για να το επιτύχει χρησιμοποιεί αλληγορικό λόγο και αρκετά σύμβολα. Έτσι το κλειδί θεωρείται ως η ουσία της ποίησης, το ιδανικό ποίημα που δεν ανήκει προσωπικά σε ένα μόνο άτομο και οδηγεί στο άβατο της ποίησης. Είναι το ένα, το μοναδικό, το τέλειο ποίημα που αν υπήρχε θα έλυνε το μυστήριο της ποίησης. Είναι μια ανώτερη ποιητική έκφραση που περιλαμβάνει όσα χρειάζεται ο δημιουργός για να εισέλθει στο χώρο της ποίησης. Δυστυχώς κανείς δεν έχει το κλειδί («Ψάχνουνε το κλειδί. Κανείς δεν ξέρει ποιος το έχει»). Επιτείνεται έτσι το μυστήριο με το κλειδί που όλοι το ψάχνουν αλλά κανένας δεν έχει την παραμικρή ιδέα για το που μπορεί να βρίσκεται. Αλληγορική είναι και η σημασία της πόρτας («*Η Ποίηση είναι μια πόρτα ανοιχτή*») που συμβολίζει κάτι το οποίο δεν γνωρίζουμε, άρα εκ προοιμίου μυστηριώδες. Ίσως η κλειστή πόρτα να συμβολίζει και τις εγγενείς ή και τις εξωτερικές δυσκολίες των ποιητών, τις αδυναμίες που τους εμποδίζουν να εισέλθουν στο χώρο της ποίησης. Παρόλα αυτά προσπαθούν και φτιάχνουν αντικλείδια δηλαδή ποιήματα («*Προσπαθούν. Φτιάχνουν αντικλείδια*»). Αποτελούν τις προσπάθειες των ποιητών να φτάσουν από το ατελές στο τέλειο ποίημα. Είναι οι ατελείωτες προσπάθειες, οι δοκιμές προσέγγισης του χώρου της ποίησης. Είναι αντικαταστάσεις του κλειδιού. Τα ποιήματα αυτά τελικά είναι ανεπαρκή. Επίσης οι άνθρωποι παρουσιάζονται «μαγεμένοι» να προσπαθούν να δουν στο βάθος, πίσω από την πόρτα της Ποίησης («*και μαγεμένοι πηγαίνουνε να μπουν*») και να βρουν το («*το μυστικό*») για να την ανοίξουν. Τέλος ένα στοιχείο που εντείνει ακόμα περισσότερο το μυστήριο είναι η παράδοξη άποψη του αφηγητή (και τελικά ποιητή) ότι η Ποίηση είναι μια πόρτα ανοιχτή και ταυτόχρονα κλειστή («*Η Ποίηση είναι μια πόρτα ανοιχτή*» / «*Η πόρτα τότε κλείνει*»). Στη μυστηριακή ατμόσφαιρα, τέλος συντελεί και η αοριστία του χώρου και του χρόνου «από τότε που υπάρχει ο κόσμος» που είναι έντονο παραμυθιακό στοιχείο.

2. α) Ιδιαίτερο γνώρισμα του ποιήματος είναι η σύνταξη. Κυριαρχούν, σχεδόν αποκλειστικά οι κύριες προτάσεις, που μάλιστα δεν συνδέονται και μεταξύ τους παρά μόνο με τελεία (ελάχιστες είναι οι δευτερεύουσες προτάσεις). Το αισθητικό αποτέλεσμα είναι πως ο λόγος του ποιητή και το ύφος του γίνεται κοφτό και κομματιασμένο, σχεδόν απότομο κάτι που ίσως εκφράζει τη δυσκολία κατάκτησης της ποίησης και το συνακόλουθο αίσθημα του ανικανοποίητου των ποιητών. Οι κύριες προτάσεις χαρακτηρίζονται από νοηματική αυτοτέλεια, αποδίδουν δηλαδή, ολοκληρωμένα νοήματα. Παράλληλα, ο λόγος σε αυτές είναι λιτός, φυσικός, κοφτός και ο τόνος είναι πεζολογικός. Όλα τα παραπάνω, με κυρίαρχες τις κύριες προτάσεις, βοηθούν ώστε το ποίημα να έχει αντικειμενικότητα και γενικό – καθολικό κύρος, ευστοχία και σαφήνεια. Η φευγαλέα διάθεση που αφήνει στον αναγνώστη ο αλληγορικός λόγος συνοδεύεται από την οικειότητα και την καθαρότητα της έκφρασης και του ύφους, σηματοδοτώντας μια συνηθισμένη –και επιτυχημένη- λειτουργία στην ποίηση του Παυλόπουλου, το ότι δηλαδή, τα περισσότερα από τα ποιήματά του βρίσκονται στο ενδιάμεσο φαντασίας και πραγματικότητας.

β) Το πρόσωπο που αφηγείται δεν είναι ο ίδιος ο ποιητής, αλλά ένας τρίτος αφηγητής. Ο ίδιος ο ποιητής δεν θα μπορούσε να γνωρίζει παρά μόνο τη δική του προσπάθεια σχετικά με την ποίηση. Αντίθετα, ο λόγος του αφηγητή έχει καθολικό χαρακτήρα, καθώς δείχνει να γνωρίζει σχετικά με τις προσπάθειες των ανθρώπων («Πολλοί κοιτάζουν...να μπουν») και άπειρων ποιητών και γι' αυτό χρησιμοποιεί πληθυντικό αριθμό και κινείται στο χώρο («κόσμος») και το χρόνο («ανοίγει-άνοιξε»), λειτουργεί, δηλαδή, ως «παντογνώστης αφηγητής» με μηδενική εστίαση. Για το λόγο αυτό και η αφήγηση είναι τριτοπρόσωπη. Δεν ταυτίζεται με τον ποιητή αλλά παρουσιάζει τα γεγονότα πιο αντικειμενικά. Δεν αναφέρεται σε ένα μεμονωμένο συμβάν αλλά σε μια συνεχή προσπάθεια χρόνων. Σε κάποιο όμως σημείο, γίνεται πρωτοπρόσωπη και ομοδιηγητική αφήγηση («ανοίξουμε») με εσωτερική εστίαση για να ενταχθεί και ο ίδιος ο αφηγητής στην χορεία των ποιητών. Έτσι εντάσσει στο έργο το υποκειμενικό, βιωματικό στοιχείο χωρίς όμως να κατέχει ρόλο πρωταγωνιστή. Τα παραπάνω δίνουν το δικαίωμα στον αναγνώστη να εξάγει το συμπέρασμα ότι, πιθανότατα, ο αφηγητής, είναι προσωπείο του ποιητή.

3. Παρά το γεγονός ότι αρχικά η ποίηση φαίνεται προσεγγίσιμη σε όλους στη συνέχεια αποσαφηνίζεται ότι είναι δύσκολο να κατακτηθεί. Η κατάκτηση της ποίησης είναι μια διαρκής και επίπονη προσπάθεια γιατί ο χώρος της ποίησης δεν είναι τελικά προσπελάσιμος. Η συνεχής αυτή προσπάθεια αισθητοποιείται στο κείμενο αρχικά με τη χρήση της αλληγορίας και τις σκηνοθετικές οδηγίες που παρουσιάζουν την ποίηση σαν μια πόρτα ανοιχτή για όσους περνούν αδιάφορα δίπλα της ενώ κλείνει για τους λίγους που μαγεύονται και θέλουν να την κατακτήσουν. Ο μύθος εκτυλίσσεται αναφερόμενος στις προσπάθειες των ποιητών να συλλάβουν την αλήθεια της ποίησης («Φτιάχνουν αντικλείδια»). Η αέναη προσπάθειά τους δηλώνεται με τη φράση («ατελείωτη αρμαθιά αντικλείδια») αλλά και με τη χρήση ενεστώτα διαρκείας («προσπαθούν»). Η εναλλαγή εξάλλου αορίστου («άνοιξε») και

ενεστώτα («ανοίγει») και ο στίχος («από τότε που υπάρχει ο κόσμος») δηλώνουν ότι οι απόπειρες των ποιητών να εισέλθουν στο χώρο της ποίησης είναι συνεχείς, αδιάλειπτες και αφορούν παρελθόν, παρόν και μέλλον. Τέλος το σχήμα κύκλου αισθητοποιεί την εμπειρία που περιγράφει, δηλαδή τον αέναο κύκλο αναζήτησης της ουσίας της ποίησης που όμως δεν κατακτάται εύκολα γιατί είναι χώρος μαγείας, φαντασίας, ονείρου που ανανεώνεται με κάθε νέα προσπάθεια να κατακτηθεί.

4. Όσοι μαγεύονται από την ποίηση καταβάλλουν συνεχείς προσπάθειες για να την κατακτήσουν. Οι ποιητές, οι άνθρωποι της ποίησης ακόμα και τη ζωή τους «χαλάνε» επιχειρώντας να ανοίξουν την πόρτα που οδηγεί στους θησαυρούς της ποίησης. Εδώ, ο αφηγητής αναφέρεται με σαφήνεια στον ψυχικό μόχθο που απαιτείται κατά τη διάρκεια της αναζήτησης της ποίησης. Η ζωή του ποιητή δεν είναι καθόλου εύκολη... («η ποιητική δημιουργία είναι μια πράξη ερωτική και συνάμα μια υπέρτατη δοκιμασία, παλεύοντας στο μεταίχμιο ζωής και θανάτου να φτάσεις στην αλήθεια της τέχνης σου»/ Γιώργης Παυλόπουλος). Η αναζήτηση της ποίησης αποκτά έτσι δραματικές διαστάσεις. Οι ποιητές μαγεύονται τόσο από τους θησαυρούς της ποίησης που την ανάγουν σε αυτοσκοπό της ζωής τους. Δηλαδή τους γίνεται έμμονη ιδέα, αφιερώνονται αποκλειστικά σε αυτήν και χαλάνε τη ζωή τους αφού χάνουν το μέτρο και τις υπόλοιπες χαρές της καθημερινότητας. Δραματικό είναι και το γεγονός ότι ίσως δεν συνειδητοποιούν ότι κατά την ενασχόλησή τους με την ποίηση έχουν την ευκαιρία να έρθουν σε επαφή και να απολαύσουν πολλούς από τους θησαυρούς της. Εξάλλου δεν έχει σημασία μόνο ο προορισμός αλλά και το ταξίδι.

5. Και τα δύο ποιήματα αναφέρονται στην ποίηση την οποία οι ποιητές γράφουν με κεφαλαίο («Ποίηση») κάτι που δείχνει ότι την αντιλαμβάνονται ως υψηλή μορφή τέχνης με αδιαμφισβήτητη αξία. Γι' αυτό το λόγο εξηγούν πόσο δύσκολο είναι να κατακτηθεί («Η πόρτα τότε κλείνει»), («Αλλοίμονον, είν' υψηλή το βλέπω, πολύ υψηλή της Ποίησης η σκάλα»). Η «πόρτα» που οδηγεί στην ποίηση και η «σκάλα» που οδηγεί στην πόλη της ποίησης δηλώνουν τις εξωτερικές και εσωτερικές δυσκολίες που συναντούν οι ποιητές στην προσπάθεια να συλλάβουν την ουσία της ποίησης. Παρόλα αυτά αυτοί καταβάλλουν προσπάθειες («Φτιάχνουν αντικλείδια. Προσπαθούν»), («Τώρα δυο χρόνια πέρασαν που γράφω κ' ένα ειδύλλιο έκαμα μονάχα.») χωρίς να φτάνουν όμως στον τελικό στόχο. Εκφράζουν έτσι μια αίσθηση ανικανοποίητου («'Ισως τα ποιήματα που γράφτηκαν από τότε που υπάρχει ο κόσμος είναι μια ατέλειωτη αρμαθιά αντικλείδια για ν' ανοίξουμε την πόρτα της Ποίησης.»), («κι απ' το σκαλί το πρώτο εδώ που είμαι ποτέ δεν θ' ανεβώ ο δυστυχισμένος»). Ωστόσο τελικά σημασία δεν έχει το ταξίδι αλλά ο προορισμός και οι ποιητές όσο επίπονη και αν είναι οι προσπάθειά τους να συλλάβουν την αλήθεια της ποίησης, τελικά κερδίζουν περισσότερα κατά την ενασχόλησή τους με αυτήν παρά αν την κατακτούσαν αμέσως («Μα η Ποίηση είναι μια πόρτα ανοιχτή»), («Εδώ που έφθασες, λίγο δεν είναι τόσο που έκαμες, μεγάλη δόξα.»).

